

Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

UNESCO
Global Geopark
in ontwikkeling

waar de
(geologische)
geschiedenis aan en
onder je voeten ligt

Heuvelrug, Gooi, Vechtstreek, Eemland, Kromme Rijnstreek

Geo-Doe-Kalender

de Vrijwilligers

van

Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

wensen U

een gezond, actief en duurzaam

2021

Geopark

Heuvelrug Gooi en Vecht

www.geoparkhgv.nl

Geopark

Heuvelrug Gooi en Vecht

Geosite en Aardkundig Monument het Naardermeer

Februari 2021

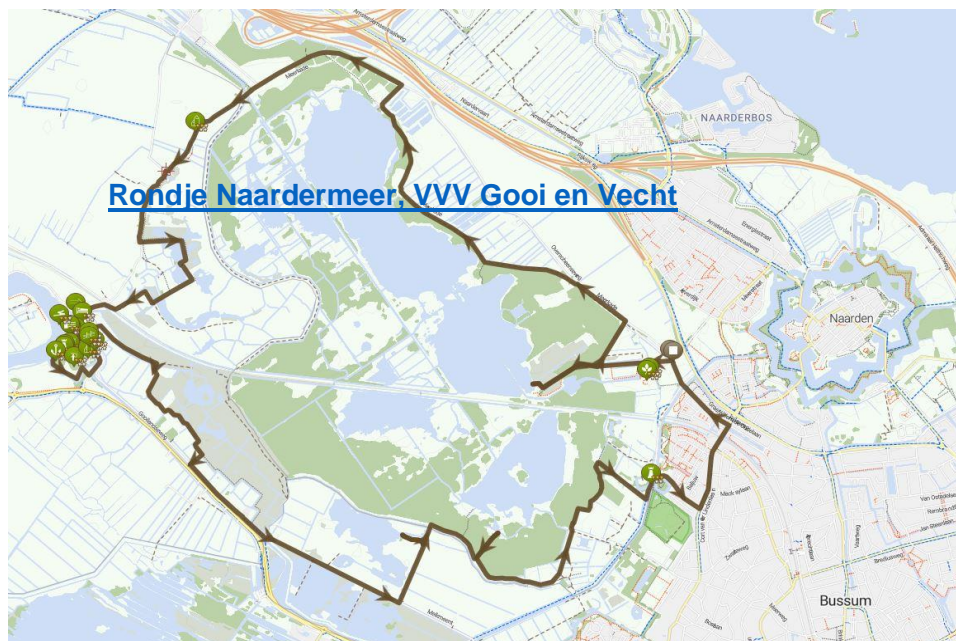
wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
5	1	2	3	4	5	6	7
6	8	9	10	11	12	13	14
7	15	16	17	18	19	20	21
8	22	23	24	25	26	27	28

Het ontstaan van het Naardermeer kunnen we niet los zien van de vlakbij gelegen Vecht. Deze rivier meandert (kronkelt) sterk en deed dat zo'n 2000 jaar geleden ook al. De stroming en de zuidwestenwind zorgden voor verplaatsing van de rivierbocht. Voor het ontstaan van een meer waren vervolgens wind en golfslag nodig. Deze natuurkrachten werkten in op het slappe veen in de buitenbocht van de rivier. Dit veen, dat gemakkelijk weggeslagen kon worden, lag in een gebied waar veel grondwater uit de ondiep gelegen zandondergrond naar boven welde ('kwel').

Het wegslaan van het veen en daarmee de uitbreiding van het meer stopte in de zone waar het veenpakket te dun werd en de steviger zandbodem dichtter aan het oppervlak lag. Dat bepaalde uiteindelijk de oostelijke afronding van de veenplas.

TO DO lijstje

wat	wanneer

Geosite Leersumse Veld

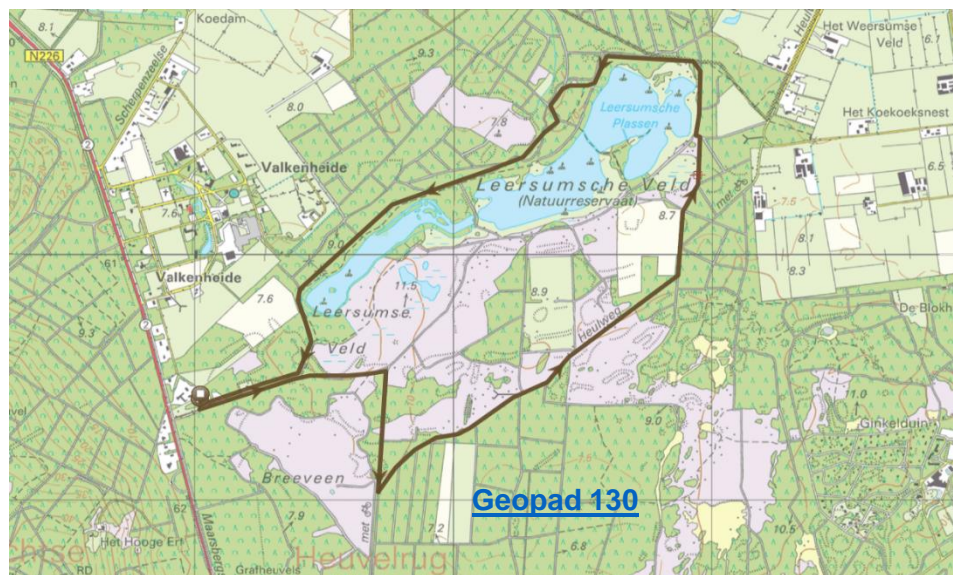
Maart 2021

wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
9	1	2	3	4	5	6	7
10	8	9	10	11	12	13	14
11	15	16	17	18	19	20	21
12	22	23	24	25	26	27	28
13	29	30	31				

De Leersumse plassen liggen in een langgerekte laagte die zich van het zuidwesten naar het noordoosten uitstrekt. Deze richting verradt al de ontstaanswijze. De laagte is uitgeblazen door de wind, die in Nederland meestal vanuit het zuidwesten waait. Het gebied ligt nu meerdere meters boven de grondwaterspiegel, maar toch liggen hier plassen en is de heide plaatselijk erg nat. Dat komt omdat hier een zogenaamde 'schijngrondwaterspiegel' is ontstaan. Grondwater blijft staan op een ondoorlatende laag in de bodem. Mogelijk is die laag ontstaan op het contactvlak van het fijne dekzand naar de grovere smeltwaterafzettingen. In het grondwater opgelost ijzer komt hier in contact met ingesloten lucht in het grovere zand. Het oplosbare ijzer wordt omgezet in roest onder invloed van zuurstof. Zo kon in de loop van eeuwen een dichte ijzerlaag in de ondergrond ontstaan. Er zijn ook andere oorzaken mogelijk, maar het resultaat is dat de bovengrond plaatselijk al duizenden jaren erg nat is.

TO DO lijstje

wat	wanneer

Geosite en Aardkundig Monument Oostbroek en Niënhof

April 2021

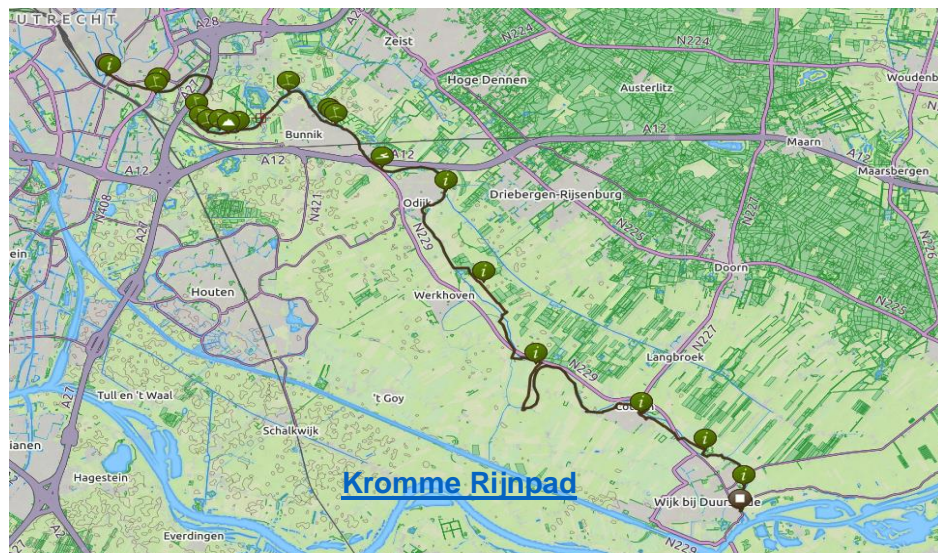
wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
13				1	2	3	4
14	5	6	7	8	9	10	11
15	12	13	14	15	16	17	18
16	19	20	21	22	23	24	25
17	26	27	28	29	30		

TO DO lijstje

wat	wanneer

Als ergens aardkundige, natuur- en cultuurhistorische waarden bij elkaar komen, dan is het wel in het gebied rond de buitenplaatsen Oostbroek en Niënhof. Beide buitenplaatsen liggen aan nog herkenbare, maar verlandende meanders van de Kromme Rijn. In het kader van natuurontwikkeling zijn die uitgegraven, zodat de natuurwaarden verrijkt worden en aardkundige processen weer hun gang kunnen gaan. Volg eens de hele Kromme Rijn. Het wandelpad leidt u over een afstand van 29 kilometer door een schitterend gebied midden in de provincie Utrecht.

U treedt niet alleen in het voetspoor van mannen die via het jaagpad de trekschuit voortrokken, maar ook in de sporen van de Romeinen, want dit wandelpad volgt de grensweg van het Romeinse Rijk. Verder kunt u in het voorjaar genieten van bloeiende fruitbomen, van de kastelen en parken bij de Langbroekerwetering, van de watervogels en bijzondere planten langs de natuurvriendelijke oevers van de rivier.

Geosite en Aardkundig Monument Plantage Willem III

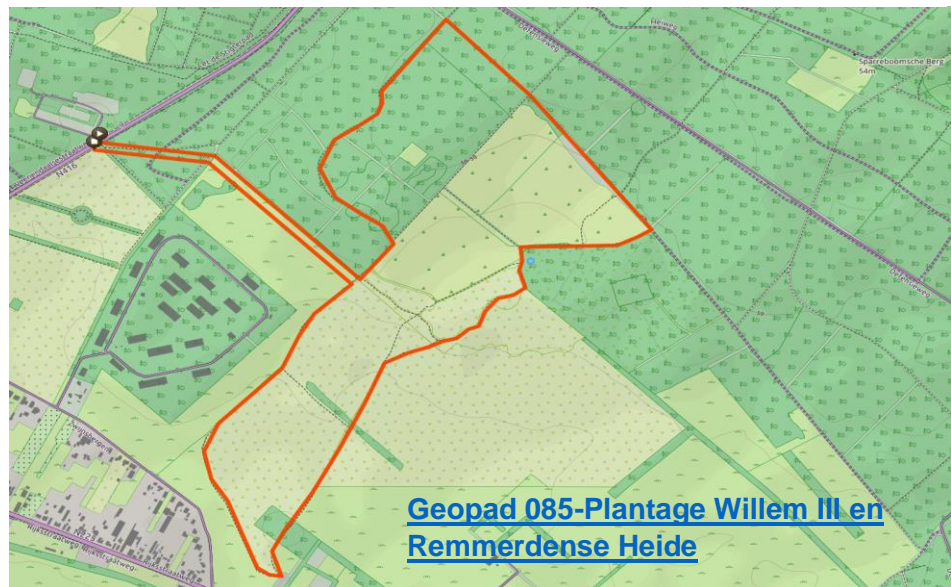
Mei 2021

wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
17						1	2
18	3	4	5	6	7	8	9
19	10	11	12	13	14	15	16
20	17	18	19	20	21	22	23
21	24	25	26	27	28	29	30

Plantage Willem III ligt op de glooiende zuidflank van de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug. Gallowayrunderen en schapen grazen er nu op een uitgestrekt schraalgraslandgebied dat langzaam afhelt naar de Rijn in het zuiden. Boomgroepen, bosjes en lanen herinneren aan de grote tabaksplantage die hier omstreeks 1855 werd aangelegd. De ontstaanswijze van deze glooiende helling ligt in een nog veel verder verleden. In de voorlaatste ijstijd spoelden hier grote massa's smeltwater over de stuwwal. Het bodemmateriaal dat daarbij werd weggespoeld werd aan de zuidzijde van de stuwwal weer neergelegd in de vorm van een golvende waaier, die ook wel als 'sand' wordt aangeduid. In het nog snel stromende water bezonk grof zand en fijn grind, iets wat nog goed te zien is in de bodem van de Plantage. De kleinere leem- en kleideeltjes zijn verderop bezonken, waar het water rustiger ging stromen.

TO DO lijstje

wat	wanneer

Geopad 085-Plantage Willem III en Remmerdense Heide

Geosite en Aardkundig Monument de Gooise Stuwwal

Augustus 2021

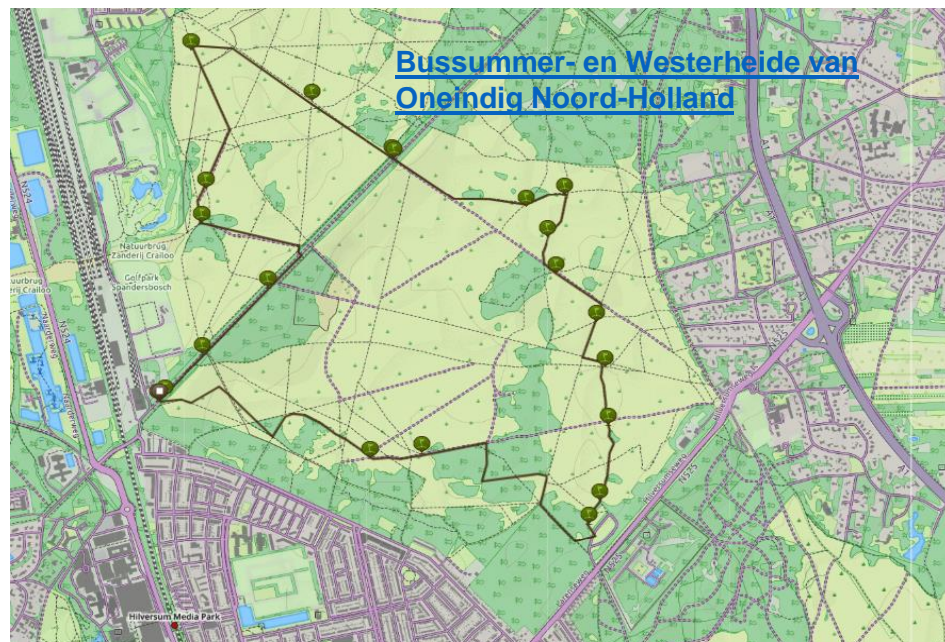
wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
31	2	3	4	5	6	7	8
32	9	10	11	12	13	14	15
33	16	17	18	19	20	21	22
34	23	24	25	26	27	28	29
35	30	31					

TO DO lijstje

wat	wanneer

Het Gooi is de noordelijke uitloper van de Utrechtse Heuvelrug die ongeveer 50 kilometer lang is. Het Gooi is niet overreden door het landijs en er ligt dan ook vrijwel geen keileem op. Het Gooi is tot 27,8 meter hoog op de Tafelberg heide. De top van de Tafelberg zelf reikt tot 36,5 meter +NAP van waaruit men vroeger, toen er nog weinig bomen stonden, een mooi uitzicht over de omgeving had.

Het Gooi is opgebouwd uit door het landijs omhoog gedrukte, scheefgestelde en soms geplooiden lagen grindhoudende rivierzanden. Deze rivierzanden zijn vóór de komst van het landijs afgezet. Door Rijn en Maas zijn bruine kalkhoudende rivierzanden afgezet en door een niet meer bestaande rivier die uit het Baltische gebied afkomstig was, thans Eridanos genoemd, werden witte kalkloze zanden neergelegd.

Geosite en Aardkundig Monument de Aetsveldse Polder

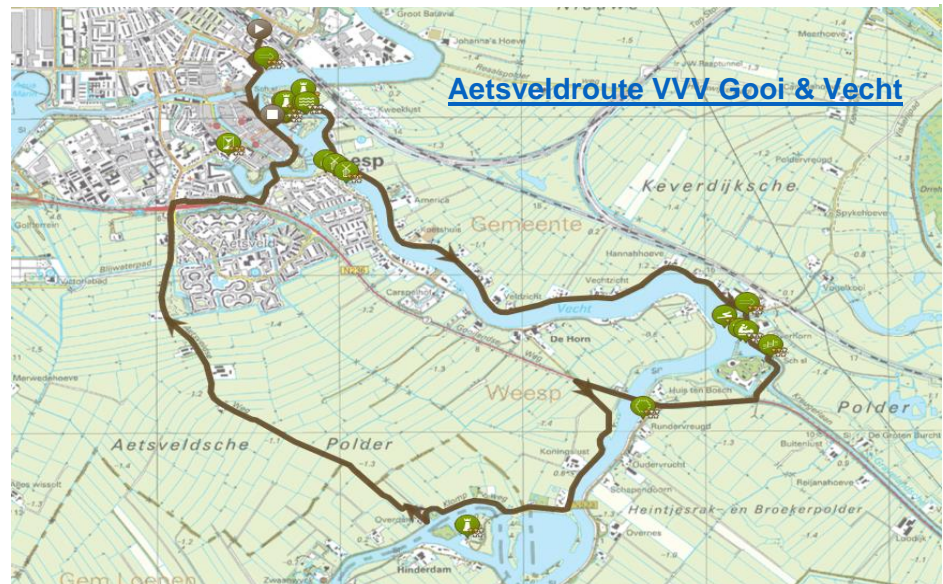
September 2021

wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
35			1	2	3	4	5
36	6	7	8	9	10	11	12
37	13	14	15	16	17	18	19
38	20	21	22	23	24	25	26
39	27	28	29	30			

TO DO lijstje

wat	wanneer

Het is waarschijnlijk moeilijk voor te stellen: zo'n 3000 jaar geleden lag ter plaatse van de huidige Aetsveldse Polder een groot binnenmeer. In dezelfde periode werd de Vecht een zijrivier van de Rijn. Deze Vecht zorgde uiteindelijk voor opvulling van dit meer. Wat maakt deze polder nu zo anders dan alle andere? De Vecht voerde als Rijnarm het nodige slib mee. Dat werd in het meer afgezet. Het al aanwezige veen op de meerbodem werd daardoor afgedekt met zand en klei. Geleidelijk ontstond er een mozaïeklandschap van kleine stroompjes met wat hogere ruggetjes daarlangs (oeverwallen) en gebieden met zwaardere, dichte klei daarachter (komgronden). Toen er in een latere fase minder rivierwater werd aangevoerd, bleef alleen nog zware klei achter. Daarna kwam de veengroei weer op gang. De aanwezigheid van de klei als opvulling van het voormalige meer onderscheidt de Aetsveldse Polder sterk van alle veenlandschappen in de omgeving. Het is een kleipolder, geen veenpolder.

Geosite en Aardkundig Monument Lange en Korte Duinen

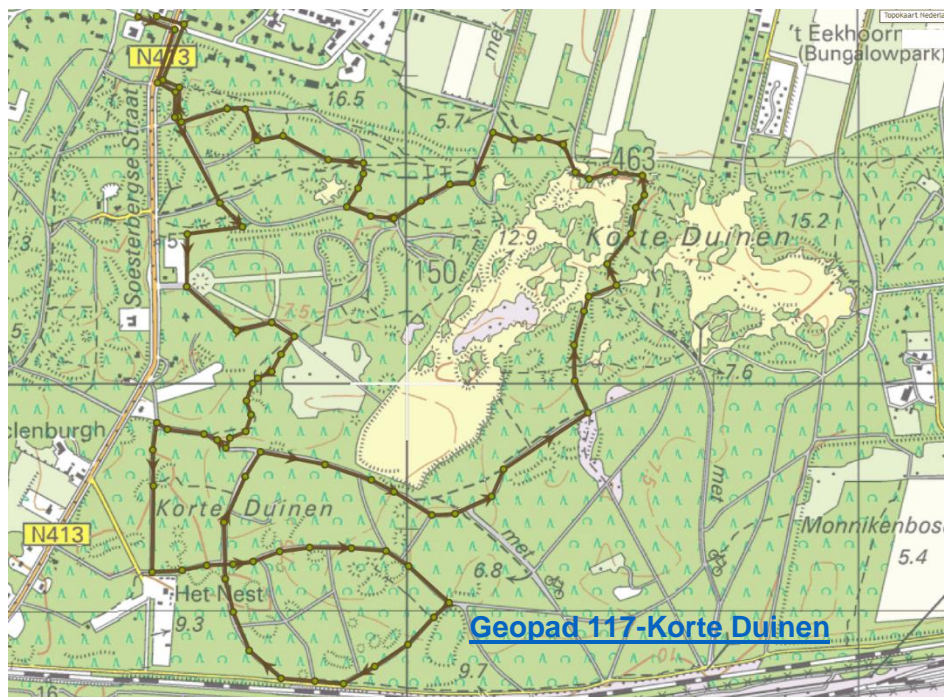
Oktober 2021

wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
39					1	2	3
40	4	5	6	7	8	9	10
41	11	12	13	14	15	16	17
42	18	19	20	21	22	23	24
43	25	26	27	28	29	30	31

De Lange en Korte Duinen, ook bekend als de Soester Duinen, zijn een van de laatste gebieden in Nederland met nog levend stuifzand. Geologische processen en menselijke activiteit zijn hier al sinds de prehistorie in interactie. In het spectaculaire landschap liggen fraaie duinvormen en bijzondere natuurwaarden. Tijdens de laatste ijstijd (Weichselien) kwamen er gedurende vele eeuwen perioden voor die zó droog en koud waren dat er nauwelijks vegetatie voorkwam. In deze poolwoestijn kwamen geregeld zandstormen voor, waarbij de droge zandondergrond massaal ging verstuiven. Vrijwel heel Nederland werd toen bedekt door een laag verstoven zand, dat nu dekzand wordt genoemd.

TO DO lijstje

wat	wanneer

Geosite en Aardkundig Monument de Grebbeberg

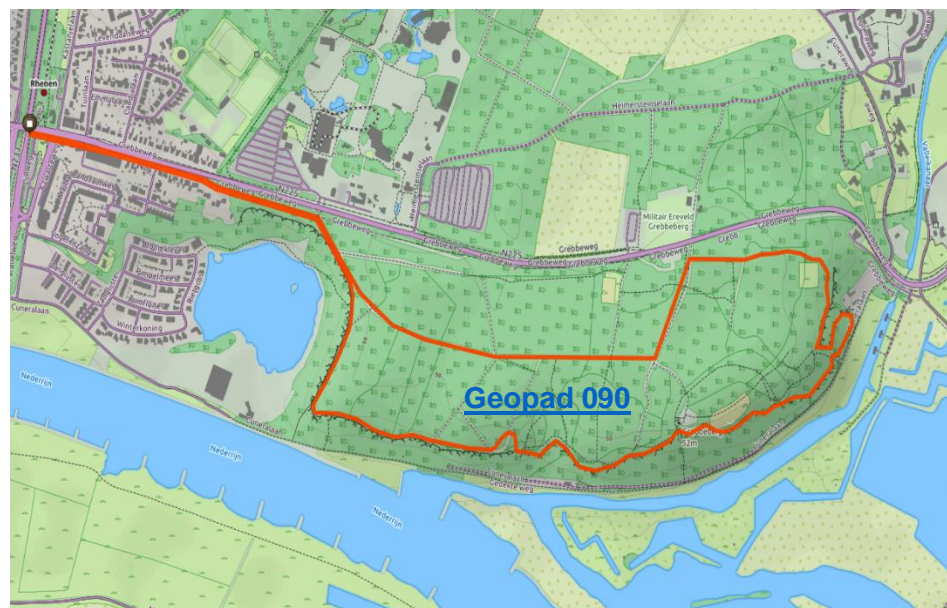
November 2021

wk	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
44	1	2	3	4	5	6	7
45	8	9	10	11	12	13	14
46	15	16	17	18	19	20	21
47	22	23	24	25	26	27	28
48	29	30					

TO DO lijstje

wat	wanneer

De Grebbeberg (historisch de Heimenberg) is het abrupte einde van de Utrechtse Heuvelrug en de stuwwal van Rhenen. De berg heeft steile, 50 meter hoge hellingen. Boven deze hellingen zijn prachtige uitzichten mogelijk over de uiterwaarden en de Betuwe. De hellingen zijn zo steil doordat ze door het stromende water van de Rijn zijn ondermijnd. Was de Rijn er niet geweest dan had de Grebbeberg doorgelopen tot in de Betuwe en was daar verbonden geweest met de stuwwal van de Veluwe. Dankzij de strategische ligging van de Grebbeberg zijn op en rond de berg militaire versterkingen te zien uit allerlei perioden van onze geschiedenis. Al in de vroege middeleeuwen was de Grebbeberg van grote strategische betekenis. De berg overzag de Rijn en lag op de route tussen de bisschopssteden Utrecht en Keulen. In de zevende eeuw werd op de rand van de berg een halvemaanvormige walburcht gebouwd.

1 januari	Nieuwjaarsdag	5 april	2e Paasdag	23 mei	1e Pinksterdag	5 december	Sinterklaas
6 januari	Drie koningen	27 april	Koningsdag	24 mei	2e Pinksterdag	25 december	1e Kerstdag
14 februari	Carnaval	1 mei	Dag van de arbeid	20 juni	Vaderdag	26 december	2e Kerstdag
14 februari	Valentijnsdag	4 mei	Dodenherdenking	21 september	Prinsjesdag	31 december	Oudejaarsdag
28 maart	Zomertijd	5 mei	Bevrijdingsdag	4 oktober	Dierendag		
2 april	Goede vrijdag	9 mei	Moederdag	31 oktober	Wintertijd		
4 april	1e Paasdag	13 mei	Hemelvaartsdag	11 november	Sint maarten		

COLOFON:

vormgeving: Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

teksten: Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht, RAAP/Overland, IVN, Telluris

afbeeldingen: Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht, RAAP/Overland

Partners en Sympathisanten

RBT H&V

SBB

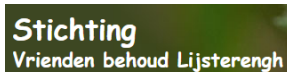
Telluris

BeterZeist

LANDSCHAP ERFGOED UTRECHT

HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN

landgoed het Kombos

landgoed het Blaauwe Huis

